

E · R · S · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASPONSOR

HOOAJA
SÜLJUSPONSOR

NORDIC
CATERING

RADISSON COLLECTION
TALLINN

LIVIKO
— since 1898 —

PAKEND & PRINT
EESTI TÄHISKIRJAS

BioBlock®

Postimees
MEDIAPARTNER

Tuhande sümfoonia

MAHLERI KAHEKSAS

8

SEPTEMBER
ESTONIA KONTSERDISAAL
KELL 19

9

SEPTEMBER
ESTONIA KONTSERDISAAL
KELL 19

LAURA AIKIN
SOPRAN

FOROOZ RAZAVI
SOPRAN

ELINA NECHAYEVA
SOPRAN

MARIE SEIDLER
METSOSOPRAN

KAI RÜÜTEL
METSOSOPRAN

ALEC CARLSON
TENOR

MATHIAS HAUSMANN
BARITON

AIN ANGER
BASS

ERSO

SEGAKOOR LATVIJA

EESTI
RAHVUSMEESKOOR

TARTU POISTEKOOR

RAHVUSOOPER
ESTONIA
POISTEKOOR

KAMMERKOOR
VOCES TALLINN

DIRIGENT
NEEME JÄRVI

iute

ERSO PEASPONSOR

ELAV INSPIREERIV RIKASTAV

Eesti muusikat viivad üheskoos maailma ERSO ja fintech lute

ERSOga on võimalik koos kasvada.
Meid seob otsing ja inspiratsioon.
Nii ERSO kui ka lute püüdleavad alati
tiptaseme poole.

- TARMO SILD
lute juht ja kaasasutaja

E · R · S · O

MAHLERI KAHEKSAS

LAURA AIKIN sopran
FOROOZ RAZAVI sopran
ELINA NECHAYEVA sopran
MARIE SEIDLER metsosopran
KAI RÜÜTEL-PAJULA metsosopran
ALEC CARLSON tenor
MATHIAS HAUSMANN bariton
AIN ANGER bass
Riiklik segakoor LATVIJA
Eesti Rahvusmeeskoor
Rahvusoper Estonia poistekoor
Tartu Poistekoor
Kammerkoor Voces Tallinn
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Triin Ruubel
Koormeister Heli Jürgenson
Kontsertmeister Siim Selis
Dirigendi assistendid Mihhail Gerts, Jaan Ots
Dirigent NEEME JÄRVI

LAURA AIKIN sopran
FOROOZ RAZAVI sopran
ELINA NECHAYEVA sopran
MARIE SEIDLER metsosopran
KAI RÜÜTEL-PAJULA metsosopran
ALEC CARLSON tenor
MATHIAS HAUSMANN bariton
AIN ANGER bass
Riiklik segakoor LATVIJA
Eesti Rahvusmeeskoor
Rahvusoper Estonia poistekoor
Tartu Poistekoor
Kammerkoor Voces Tallinn
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Triin Ruubel
Koormeister Heli Jürgenson
Kontsertmeister Siim Selis
Dirigendi assistendid Mihhail Gerts, Jaan Ots
Dirigent NEEME JÄRVI

Gustav Mahler (1860—1911)

Sümfoonia nr 8 Es-duur (1906—1907)

Veni, Creator Spiritus

Johann Wolfgang von Goethe „Fausti“ II osa lõpustseen

9. septembri kontserdist teeb otseülekande Klassikaraadio, salvestis on ka järelkuulata-
va ja -vaadatav.

18. augustil 1906 kirjutas Gustav Mahler hollandi dirigent Willem Mengelbergile:

„Lõpetasin äsja oma kaheksanda sümfoonia. See on mu senikirjutatud teoste hulgas kõige tähelepanuväärsem. Ta on oma sisult ja vormilt nii omapärane, et kirja teel pole temast võimalik jutustada. Kujutage endale ette, et kogu universum hakkab kõlama ja helisema. Need pole enam inimhääled, mis laulavad, vaid päikesed ja planeedid.“

Mahleri sümfoonia nr 8 Es-duur on üks suuremõõtmelisemaid teoseid klassikalises kontserdirepertuaaris. Teose esiettekandel, mida 12. septembril 1910 Münchenis juhatas helilooja ise, oli laval kokku 1029 esinejat, mis andis kontserdikorraldaja Emil Gutmannile põhjust nimetada teost „Sümfooniaks tuhandele osavõtjale“, kuigi Mahler ise seda nimetust heaks ei kiitnud.

1906. aasta suveks oli Mahler olnud üheksa aastat Viini Riigiooperi juht. Iga hooaja lõpul lahkus ta Viinist suvepuhkusele, mille vältel pühendus täielikult komponeerimisele. Aastast 1899 suvitas ta Lõuna–Austrias Maierniggis, kus komponeeris kõik oma sümfooniad alates neljandast. 1906. aasta juunis saabus Mahler taas Maierniggi, kaasas seitsmenda sümfoonia mustand, mida tal oli plaanis kohendada, kuni leiab inspiratsiooni uueks helitööks.

Kaks Mahleri käsikirja 1906. aasta juunist näitavad, et kaheksanda sümfoonia varane skeem põhines neljaosalisel struktuuril, milles kaks „hümni“ ümbritsesid instrumentaalset tuuma. Need piirjooned näitavad, et Mahleril oli juba algul idee alustada teost katoliku nelipühahümniga „Tule, Looja vaim“ (*Veni, Creator Spiritus*), mille on umbes 850. aastal ladina keeles kirja pannud Mainzi peapiiskop Hrabanus Maurus. Samas ei olnud helilooja veel veendunud ülejäänud teose vormis. Peagi asendas Mahler oma kavandites ülejäänud osad ühe tervikliku seksiooniga, mis põhines Johann Wolfgang von Goethe „Fausti“ teise osa lõpustseenidel. Kirjas abikaasa Alma Mahlerile on helilooja märkinud:

„Nii nagu hing ei saa läbi ilma kehata, peab ka kunstnik võtma oma ideede väljendajateks vahendid ratsionaalsest maailmast. Seda ideed, tundmust, seda Miskit ei saa me kunagi kätte, me ainult tunnetame teda ja püüame talle nii lähedale jõuda kui võimalik. Ometi on seda Miskit vaja kuidagi maiselt ja reaalselt väljendada. Goethe annab sellele Miskile oma „Fausti“ lõpuvärsides määratluseks „iginaiselik.“

Hoolimata pealtnäha vastandlikest tekstidest presenteerivad need mõlemad armastuse ja lunastuse ideed. Tekstide valik ei olnud meelevaldne: Goethe, poeet, keda Mahler väga austas, oli kõnealuse hümnini 1820. aastal saksa keelde tõlkinud ja see pidavat kajastama ka kirjaniku enda filosoofiat. Mahler nägi Goethe „Fausti“ lõpusstseeni kui ideaalset ilmalikku vastet katoliku hümnile. Kaks osa on omavahel muusikaliselt tervikuks ühendatud, jagades ühist temaatilist materjali, näiteks domineerivad hümnini esimesed noodid ka sümfoonia kulminatsioonis.

Kaheksandat sümfooniat komponeerides hülgas Mahler progressiivsemad tonaalsed elemendid, mis olid esinenud tema eelnevates teostes. Sümfoonia helistik on Mahleri kohta ebatavaliselt stabiilne, hoolimata sagedastest kõrvalekalletest jõuab muusika ikka ja jälle tagasi Es-duuri. See on esimene teos tema loomingus, kus tuttavad märksõnad nagu linnulaul, militaarmarsid ja austria rahvatantsud on pea täielikult kadunud. Kuigi massiivne esituskoosseis viitab monumentaalsele kõlale, on teoses omal kohal ka õrnad toonivarjundid ja läbipaistev faktuur.

Kirjas abikaasale on Mahler selgitanud Goethe „Fausti“ ja kaheksanda sümfoonia põhiideed:

„Kõik mööduv on vaid sümbol, võrdpilt, mis meie maises keeles väljendatuna kõlab puudulikult. Seal kuskil aga ilmub meile see, mis on maisest puudulikkusest kõrgemal ja temast vaba. Seal pole meil enam vaja kirjeldusi, võrdlusi ja sümboleid. Seal juhtub see, mida püüdsin siin kirjeldada, kuid mida kirjeldada ei olegi võimalik. Mis see siis on? Võin sellele jällegi vaid sümboli kaudu vastata: „kõik iginaiselik ligi veab meid“ – Kristus nimetab seda „igaveseks õndsuseks“. Selle kauni ja täiusliku mütoloogilise kujutelma võtsingi ma oma ettekujutust teenima.“

Esiettekandeks Münchenis algasid ettevalmistused 1910. aasta algul, koorilauljad valiti Müncheni, Leipzigi ja Viini kooriühingutest. Septembris kohtuti Münchenis, kus algasid viimased ettevalmistused Mahleri enda käe all. Esiettekanne 12. septembril toimus vastavalminud Neue Musik-Festhalls. Kui seni oli Mahleri sümfooniate retseptatsioon olnud pigem jahe, siis kaheksanda esiettekande järel kestis aplaus saalis ligi 20 minutit. Ettekande pikkus oli 85 minutit ja see oli ühtlasi viimane kord, kui Mahler ise oma teost juhatas. Nõnda sai see ettekanne tema komponisti-dirigendikarjääri mõtteliseks kulminatsiooniks. Vaid kaheksa kuud hiljem suri Mahler 50 aasta vanuselt.

ERSO on Mahleri kaheksandat sümfooniat esitanud kahel korral: 2007. aastal Nikolai Aleksejevi juhatusel ning 1996. aastal Arvo Volmeri juhatusel.

Parte prima

Veni, Creator Spiritus

Veni, Creator Spiritus,
mentes tuorum visita;
imple superna gratia,
quae tu creasti pectora.

Qui Paraclitus diceris,
donum Dei altissimi,
fons vivus, ignis, caritas,
et spiritalis unctio.

[Veni, Creator]*

Infirma nostri corporis
virtute firmans perpeti;
accende lumen sensibus,
infunde amorem cordibus.

[Accende lumen sensibus,
infunde amorem cordibus.]

Hostem repellas longius,
pacemque dones protinus;
ductore sic te praevio
vitemus omne pessimum.

Tu septiformis munere,
dextrae paternae digitus.
(Tu rite promissum Patris,
sermone ditans guttura.)**

Per te sciamus de patrem,
noscimus (atque) Filium,
(Te utriusque) Spiritum
credamus omni tempore.

Esimene osa

Tule, Looja Vaim

Tule, Looja Vaim, ja kinnita
igäüht meist oma armuga,
kõiki oma lapsi külasta,
kogu loodut heldelt õnnista.

Sinu lohutust me tunneme,
Taevast andi hinges kanname;
elu allikast, mis õndsaks teeb,
armu tuli süttib südames.

[Tule, Looja]

Laiskusega aita võidelda,
voorusi ja tõde uskuda.
Valgusta me meeli,
armastust me hinge külva Sa.

[Valgusta me meeli,
armastust me hinge külva Sa.]

Tõrju kurjad vaimud kaugele
kõigist ustavatest hingedest,
anna aega parandada meelt,
eksimata Sinu õigelt teelt.

Oma püha seitsme anniga
meie meeld paned hõiskama.
(Taeva isaga meid ühenda,
täide vii, mis tootanud on Ta.)

Sinust Isa kirkust tunneme,
Sinu kaudu Poega usume,
Sinu Püha Vaimu austame,
Sinu palet näha loodame.

[Accende lumen sensibus,
infunde amorem cordibus.
Veni, Creator Spiritus.
Qui Paraclitus diceris,
Donum Dei altissimi.]

Da gaudiorum praemia,
da gratiarum munera;
dissolve litis vincula,
adstringe pacis foedera.
[Pacemque dones protinus;
ductore sic de praevio
vitemus omne pessimum.]

Gloria (sit) Patri Domino,
natoque, qui a mortuis
surrexit, ac Paraclito
in saeculorum saecula.

[Valgusta me meeli,
kalla armastust me südameisse.
Tule, Looja Vaim.
Sina, keda kutsutakse Lohutuseks.
Kõrgeim Jumala and.]

Anna meile taevast rõõmu,
anna meile armu ande,
lahenda me tülid
ning hoia meid rahu.
[Anna aega parandada meelt,
eksimata Sinu õigelt teelt.]

Au olgu Jumal Isale
ja Pojale, kes surnuist
üles tõusis, ja Trööstijale.
Igavesest ajast igavesti.

Tõlge: Rein Õunapuu

*[...] Mahleri lisatud tekst

**(...) kasutamata tekst

Zweiter Teil

Letzte Szene aus dem zweiten Teil von Goethes Faust

[Instrumental Einleitung]

(Bergschluchten, Wald, Fels, Einöde)

CHOR UND ECHO

Waldung, sie schwankt heran,
Felsen, sie lasten dran,
Wurzeln, sie klammern an,
Stamm dicht an Stamm hinan.
Woge nach Woge spritzt,
Höhle, die tiefste, schützt.
Löwen, die schleichen stumm,
Freundlich um uns herum,
Ehren geweihten Ort,
Heiligen Liebeshort.

PATER ECSTATICUS

(auf- und abschwebend)

Ewiger Wonnebrand,
Glühendes Liebeband,
Siedender Schmerz der Brust,
Schäumende Gotteslust!
Pfeile, durchdringet mich,
Lanzen, bezwinget mich,
Keulen, zerschmettert mich,
Blitze, durchwettert mich!
Daß ja das Nichtigte
Alles verflüchtige,
Glänze der Dauerstern,
Ewiger Liebe Kern!

Teine osa

Johann Wolfgang von Goethe „Fausti“ II osa lõpustseen

[Instrumentaalne sissejuhatus]

(Kuristikud, mets, kalju, kõrb)

KOOR JA KAJA

Ainus, mis ringi näed:
metsased kaljumäed,
juured kui krampund käed,
tüvede sõjaväed.
Ojaveed vahus on,
koopad ürgrahus on.
Ringi tumm-vagurad
lõukoerad hiilivad.
Paigad, kust eemal oht,
õndsate asukoht.

PATER EXTATICUS

(üles ja alla hõljudes)

Lõputu õnnis lõõm,
leegitsev armurõõm,
piina ürgvahutus,
õndsuse mahutus —
piigina salva mind,
taprina talva mind,
noolena taba mind,
välguna raba mind,
et kaoks kõik ajalik,
mis pole vajalik,
loitma jääks täht ja tuum —
armastus kuum.

PATER PROFUNDUS

(tiefe Region)

Wie Felsenabgrund mir zu Füßen
Aus tiefem Abgrund lastend ruht,
Wie tausend Bäche strahlend fließen
Zum grausen Sturz des Schaums der Flut,
Wie strack, mit eignem kräft'gen Triebe
Der Stamm sich in die Lüfte trägt:
So ist es die allmächt'ge Liebe,
Die alles bildet, alles hegt.
Ist um mich her ein wildes Brausen,
Als wogte Wald und Felsengrund,
Und doch stürzt, liebevoll im Sausen,
Die Wasserfülle sich zum Schlund,
Berufen, gleich das Tal zu wässern;
Der Blitz, der flammend niederschlug,
Die Atmosphäre zu verbessern,
Die Gift und Dunst im Busen trug –

Sind Liebesboten, sie verkünden,
Was ewig schaffend uns umwallt.
Mein Innres mög' es auch entzünden,
Wo sich der Geist, verworren, kalt,
Verquält in stumpfer Sinne Schranken,
Scharfangeschlossnem Kettenschmerz.
O Gott! beschwichtige die Gedanken,
Erleuchte mein bedürftig Herz!

ENGEL

*(schwebwmd in der höheren Atmosphäre,
Faustens Unsterbliches tragend)*

Gerettet ist das edle Glied
Der Geisterwelt vom Bösen,
Wer immer strebend sich bemüht,
Den können wir erlösen.
Und hat an ihm die Liebe gar
Von oben teilgenommen,
Begegnet ihm die selige Schar
Mit herzlichem Willkommen.

PATER PROFUNDUS

(sügavad regioonid)

Nii nagu võimsa, sünge tõkke
must kuristik loob minu all;
nii nagu ojad ühte jõkke
mäest kihutavad mühinal;
nii nagu puu, mil laotust-nägev
on üles taeva tõusev tipp,
nii armastus on ainuvägev,
on kõige siht ja kõige lipp.
On minu ümber metsik müha,
just nagu õõtsuks mets ja mäed,
ent alla, vahutades üha,
viib vesi toitvad eluväed.
Ja kuigi laasi tuhastada
võib kõu, mis tormab üle maa,
ta aitab õhku puhastada,
kui enam hingata ei saa.

Neid oma teenreiks seadnud sinna
on armastus, see kõige hoob.
Oh, süütaks küll ka minu rinna
see jõud, mis kõike uueks loob,
et kehv ja kidur põu saaks sooja,
sest piina kütkes kalgus ta.
Oh ohjelda mu mõtet, Looja,
mu nõtra südant valgusta!

INGLID

*(kõrgemas atmosfääris hõljudes ja
Fausti hinge kandes)*

Nüüd vabaks kurja võimu alt
sai ülla vaimu rada.
„Neid, kes on püüdnud püsivalt,
me võime lunastada.“
Ja kui ka armastus siin tast
ei pööra ära ennast,
rõõm õndsatel on saabujast
kui oma armsast vennast.

CHOR SELIGER KNABEN

(um die höchsten Gipfel kreisend)

Hände verschlinget
(Euch) freudig zum Ringverein,
Regt euch und singet
Heil'ge Gefühle drein!
Göttlich belehret,
Dürft ihr vertrauen;
Den ihr verehret,
Werdet ihr schauen.

DIE JÜNGEREN ENGEL

Jene Rosen aus den Händen
Lieben–heil'ger Büsserinnen
Halfen uns den Sieg gewinnen,
Uns (Und) das hohe Werk vollenden,
Diesen Seelenschatz erbeuten.
Böse wichen, als wir streuten,
Teufel flohen, als wir trafen.
Statt gewohnter Höllenstrafen
Fühlten Liebesqual die Geister;
Selbst der alte Satansmeister
War von spitzer Pein durchdrungen.
Jauchzet auf! es ist gelungen.

DIE VOLLENDETEREN ENGEL

Uns bleibt ein Erdenrest
Zu tragen peinlich,
Und wär' er von Asbest,
Er ist nicht reinlich.
Wenn starke Geisteskraft
Die Elemente
An sich herangerafft,
Kein Engel trennte
Geeinte Zwienatur
Der innigen beiden.
Die ew'ge liebe nur
Vermag's zu scheiden.

ÕNDSATE POISTE KOOR

(ümber kõige kõrgemate tippude ringeldes)

Hõljume issanda
ülevust kiites
tantsu ja lauluga
õndsusehiites.
Kõige maailma
tuuma ja lõime
silmast silma
näha siin võime.

NOOREMAD INGLID

Heldelt roose ülalt alla
puistab kahetseja käsi.
Armastus, mis eal ei väsi,
viimsed kütked päästab valla,
kaissu võtab kalli hinge;
purustades kurja linge,
hoope jagab kuradeile.
Armupiin sai osaks neile,
kelle asupaik on põrgus.
Saatangi kesk väikseid vaimu
siples selle tunde võrgus.
Olge rõõmsad! Võidu saime!

TÄIUSLIKUMAD INGLID

Samuti kui asbest
terveks jääb tuhas,
kestma jääb maine kest —
veel pole puhas.
Veel ka algained nii
küljes on hingel,
naljalt neid koost ei vii.
Isegi ingel
ühinend kaksindust
lahku ei aja.
Ilgavest armastust
selleks on vaja.

DIE JÜNGEREN ENGEL

Ich spür' soeben
Nebelnd um Felsenhöh
Ein Geisterleben
Regend sich in der Näh.
Die Wölkchen werden klar.
Seliger Knaben
Seh' ich bewegte Schar.
Los von der Erde Druck,
Im Kreis gesellt,
Die sich erlaben
Am neuen Lenz und Schmuck
Der obern Welt.
Sei er zum Anbeginn,
Steigendem Vollgewinn
Diesen gesellt!

DIE SELGIEN KNABEN

Freudig empfangen wir
Diesen im Puppenstand;
Also erlangen wir
Englisches Unterpfund.
Löset die Flocken los,
Die ihn umgeben!
Schon ist er schön und gross
Von heiligem Leben.

DOCTOR MARIANUS

(in der höchsten, reinlichsten Zelle)

Hier ist die Aussicht frei,
Der Geist erhoben.
Dort ziehen Frauen vorbei,
Schwebend nach oben.
Die Herrliche mitteninn
Im Sternenkranze,
Die Himmelskönigin,
Ich seh's am Glanze.

NOOREMAD INGLID

Mähkund kus kaljumäed
udude loori,
heljumas ringi näed
vaimude koori.
Selgemaks muutub see:
hääletul astel
kulgeb seal rõõmus tee
õndsail poisslastel.
Eemal kust maine rõhk,
hõljub ringi.
Jumala hingeõhk
kosutab hingi.
Lõputu alguse
enne on see —
aina nüüd valguse
poole viib tee!

ÕNDSAD POISID

Surm sind maailmast viis
varases eas.
Ingliks nüüd muutu siis
inglite seas.
Sirgud ja nähtavaks
tuleb su laad,
suureks ja ilusaks
meie seas saad.

DOKTOR MARIANUS

(kõrgeimas, puhtaimas eraklas)

Vaade on ülevam
ülevamaist:
maa küljest irdund samm,
kolme näen naist.
Keskel on vaevaste
hämara ranna
ihaldus — taevaste
valitsejanna.

(entzückt)

Höchste Herrscherin der Welt!
Lasse mich im blauen,
Ausgespannten Himmelszelt
Dein Geheimnis schauen.
Bill'ge, was des Mannes Brust
Ernst und zart bewegt
Und mit heiliger Liebeslust
Dir entgegenträgt.

Unbezwänglich unser Mut,
Wenn du hehr gebietet;
Plötzlich mildert sich die Glut,
Wie (Wenn) du uns befriedest.

DOCTOR MARIANUS UND CHOR
Jungfrau, rein im schönsten Sinn(e),
Mutter, Ehren würdig,
Uns erwählte Königin,
Göttern ebenbürtig.

(MATER GLORIOSA schwebt einher)

CHOR

Dir, der Unberührbaren,
Ist es nicht benommen,
Dass die leicht Verführbaren
Traulich zu dir kommen.

In die Schwachheit hingerafft,
Sind sie schwer zu retten;
Wer zerreisst aus eigener Kraft
Der Gelüste Ketten?
Wie entgleitet schnell der Fuss
Schiefern, glattem Boden?
(Wen betört nicht Blick und Gruss,
Schmeichelhafter Odem?)

(joobunult)

Käskijanna ülevaim
keset taevasina,
lase selguseks saab aim,
tee, et võiksin mina
mõista sinu saladust,
läida leek mu põues,
mis on tulvil hardumust
armastuse jõu ees.

Miski vägi siis ei pea,
kui meid saadad teele.
Sinu pilk, sa hell ja hea,
leebeks teeb mu meele.

DOKTOR MARIANUS JA KOOR
Puhas neitsi, millist teist
iial maa ei kanna,
üllaim kõigist olendeist,
taeva kuninganna.

(MATER GLORIOSA heljub juurde)

KOOR

Kui on eksi satutud,
kõik, kel nõder meel on,
paluvad sind, patutud,
hardalt sinu eel on.

Kergesti ju saavad meid
kired oma võrku.
Sina vaid, oh puhas neid,
päästa võid meid nõrku,
kes on elu kiilasjääl
ihalduste lingus,
keda väärab pilk ja hääl,
palav, petlik hingus.

CHOR DER BÜSSERINNEN UND
UNA POENITENTIUM (GRETCHEN)

Du schwebst zu Höhen
Der ewigen Reiche,
Vernimm das Flehen,
Du Ohnegleiche,
Du Gnadenreiche!

KAHETSEJANNADE KOOR JA
UNA POENITENTIUM (GRETCHEN)

Sa säraküllas!
Sa võtad kuulda
mu hädaohke,
kui kerkib suul ta —
sa ainus, üllas,
sa armurohke!

MAGNA PECCATRIX

(St. *Lucae XVII, 36*)

Bei der Liebe, die den Füßen
Deines gottverklärten Sohnes
Tränen liess zum Balsam fließen,
Trotz des Pharisäerhohnes;
Beim Gefässe, das so reichlich
Tropfe Wohlgeruch hernieder,
Bei den Locken, die so weichlich
Trockneten die heil'gen Glieder —

MAGNA PECCATRIX

(St. *Lucae XVII, 36*)

Et sul vallanduvi hiuste
jalgel jumaliku poja
kõigi pilkajate kiuste
palav pisarate oja
voolas lõppematu hooga
lõhnalise nektarina
ja et juuste pehme vooga
pühi liikmeid katsid sina —

MULIER SAMARITANA

(St. *Joh. IV*)

Bei dem Bronn, zu dem schon weiland
Abram liess die Herde führen,
Bei dem Eimer, der dem Heiland
Kühl die Lippen dürft' berühren;
Bei der reinen, reichen Quelle,
Die nun dorthier sich ergiesset,
Überflüssig, ewig helle
Rings durch alle Welten fliesst —

MULIER SAMARITANA

(St. *Joh. IV*)

Et kord Aabram leidis kaevu,
kus võis karja jooma lasta;
et sai pärast januvaevu
Lunastaja kurku kasta;
et nüüd kõikidele avas
ennast läte, millel suuli
nestes karges, karastavas
kogu ilm võib kasta huuli —

MARIA AEGYPTICA

(Acta *Sanctorum*)

Bei dem hochgeweihten Orte,
Wo den Herrn man niederliess,
Bei dem Arm, der von der Pforte
Warnend mich zurücke stiess;
Bei der vierzigjähr'gen Busse,
Der ich treu in Wüsten blieb,
Bei dem sel'gen Scheidegrusse,
Den im Sand ich niederschrieb —

MARIA AEGYPTICA

(Acta *Sanctorum*)

Et kesk paiku üksildasi
rahusäng on issandal;
et mind hoiatades käsi
kinni pidas väraival;
et ma kaua kõrbeviival
raskel rajal käisin, kus
kirjutatud kuumal liival
on mu viimne tervitus —

ZU DREI

Die du grossen Sünderinnen
Deine Nähe nicht verweigerst
Und ein büssendes Gewinnen
In die Ewigkeiten steigerst,
Gönn auch dieser guten Seele,
Die sich einmal nur vergessen,
Die nicht ahnte, dass sie fehle,
Dein Verzeihen angemessen!

UNA POENITENTIUM

(sich anschmiegend)

Neige, neige,
Du Ohnegleiche,
Du Strahlenreiche,
Dein Antlitz gnädig meinem Glück!
Der früh Geliebte
Nicht mehr Getrübte,
Er kommt zurück.

SELIGE KNABEN

(in Kreisbewegung sich nähernd)

Er überwächst uns schon
An mächt'gen Gliedern,
Wird treuer Pflege Lohn
Reichlich erwidern.
Wir wurden früh entfernt
Von Lebechören;
Doch dieser hat gelernt,
Er wird uns lehren.

UNA POENITENTIUM (GRETCHEN)

Vom edlen Geisterchor umgeben
Wird sich der Neue kaum gewahr,
Er ahnet kaum das frische Leben,
So gleicht er schon der heiligen Schar.
Sieh, wie er jedem Erdenbände
Der alten Hülle sich entrafft
Und aus ätherischem Gewande
Hervortritt erste Jugendkraft.
Vergönne mich, ihn zu belehren,
Noch blendet ihn der neue Tag.

KÖIK KOLM

Et sa neid, kel rasked patud,
lased enda lähedale
ja et see saab lunastatud,
kel täis kahetsust on pale —
luba nüüd ka seda hinge,
kes vaid korra kaotas raja
ega näinud kurja linge,
andeks saada, Lunastaja!

UNA POENITENTIUM

(ligi liibudes)

Oh ainus, üllas,
au-, säraküllas
mu õnne poole pilk pööra sa!
Arm, kes kord pelgus,
taas hinges selgus,
nüüd tuleb ta.

ÖNDSAD POISID

(ringe tehes lähenedes)

Ta sirgub võimsal hool,
ei allpool meid nüüd asu.
Nii ustav arm ja hool
saab rikkaliku tasu.
Meil tuli elutee,
ah, ruttu lõpetada,
kuid õppinud on see
ja võib meid õpetada.

UNA POENITENTIUM (GRETCHEN)

Nüüd õilsamasse sfääri astu!
Ei aima sa, me seas veel noor,
et nagu võrdset võtab vastu
sind enda hulka vaimukoor.
Su osaks puhtas eetrilättes
saab ümbersünd ja ülestöus
ja vana kesta maha jättes
sa ilmud värskes noorusjõus.
Las tema poole pööran pale!
Veel teed ei leia vastne vaim.

MATER GLORIOSA

Hebe dich zu höhern Sphären!

Wenn er dich ahnet, folgt er nach.

DOCTOR MARIANUS

(auf dem Angesicht anbetend)

Blicket auf zum Retterblick,

Alle reuig Zarten,

Euch zu sel'gem Glück

Dankend umzuarten!

Werde jeder bess're Sinn

Dir zum Dienst erbötig;

Jungfrau, Mutter, Königin,

Göttin, bleibe gnädig!

CHORUS MYSTICUS

Alles Vergängliche

Ist nur ein Gleichnis;

Das Unzulängliche,

Hier wird's Ereignis;

Das Unbeschreibliche,

Hier ist's getan;

Das Ewig-Weibliche

Zieht uns hinan.

MATER GLORIOSA

Sa tõuse veelgi kõrgemale!

Su ligi teda tõukab aim.

DOKTOR MARIANUS

(palvetab silmiil langedes)

Hardas tänumeeles end

pöörgem Päästja poole,

kelle läbi ümbersünd

osaks saab me soole.

Sinu pilgu sära joon.

Juhi meid ja vaata,

Neitsi, Ema, loodu kroon,

heldelt meile vaata!

CHORUS MYSTICUS

Kõik muinasloomik on,

võrdpilt kõik ajalik.

Kobav ja poolik on

täiuseks vajalik.

Saab kord, ehk tee küll pikk,

otsingust leid.

Kõik iginaiselik

ligi veab meid.

Tõlge: August Sang

Enam kui kolmeoktavalise hääleulatusega ülemaailmselt tunnustatud Ameerika Ühendriikide sopran **LAURA AIKIN** tunneb ennast ühtviisi mugavalt nii barokk- kui ka kaasaegset muusikat esitades, mistõttu on ta kõigis suuremates ooperimajades ja kontserdisaalides äärmiselt oodatud külaline. Aikin alustas oma karjääri Berliini Riigiooperi koori liikmena (1992–1998), mil kunstilise juhi kohta täitis Daniel Barenboim. Seal esines ta üle 300 korra ka suurtes rollides nagu Lulu, Öökuninganna, Zerbinetta, Amenaide („Tancredi“), Sophie, Adele, samuti „Zaide“ nimiosas.

Laura Aikin. © Jeremy Knowles.

Laura Aikinit kutsutakse tihti esinema kuulsatesse ooperimajadesse nagu Viini Riigiooper, La Scala Milanos, Baieri Riigiooper, Zürichi Ooperimaja, Hollandi Ooper, Pariisi Rahvusoper, Semperoper Dresdenis, Gran Teatre del Liceu Barcelonas, Frankfurti Ooper, Lyric Opera Chicagos, Santa Fe Ooper, San Francisco Ooper ja Metropolitan Ooper New Yorgis.

Alates 1995. aastast on lauljanna Salzburgi Festivalil lisaks mitmele kontsertettekandele esinenud Öökuningannana, Bad'iat rollis Henze ooperi „L'Upupa“ maailmaettekandel, Blondcheni ja Konstanzena Mozarti ooperis „Haaremirööv“. Lisaks sellele pälvisid tema tõlgendused Mariest Zimmermanni ooperis „Soldatid“ 2012. aastal ning Birtwistle'i „Gawaini“ eest 2013. aastal nii publiku kui ajakirjanduse ühehäälse kiituse.

Samavõrd nõutud on Laura Aikin kontserdisaalides: ta on esinenud Berliini, Müncheni ja Viini filharmooniate, Baieri Raadio Sümfooniaorkestri, Chicago ja Viini sümfooniaorkestrite, Clevelandi Orkestri, BBC Sümfooniaorkestri, ning WDRi, SWRi ja MDRi raadiote sümfooniaorkestritega, samuti Ensemble Intercontemporaini, Les Arts Florissantsi, Concerto Kölni ja Concentus Musicus Wieniga.

Lauljanna on esinenud selliste hinnatud dirigentide käe all nagu Claudio Abbado, Alain Altinoglou, Daniel Barenboim, Pierre Boulez, Martin Brabbins, Sylvain Cambreling, William Christie, Christoph von Dohnányi, Iván Fischer, Mikko Franck, Daniele Gatti, Michael Gielen, Nikolaus Harnoncourt, Manfred Honeck, Jakub Hrůša, René Jacobs, Fabio Luisi, Kent Nagano, Zubin Mehta, Cornelius Meister, Ingo Metzmacher, Riccardo

Muti, Helmuth Rilling, Donald Runnicles, Giuseppe Sinopoli, Michael Tilson Thomas ja Franz Welser-Möst. Üks tema silmapaistvamaid koostöid oli Nikolaus Harnoncourtiga, kui esitati Grazis Styriartel ja Salzburgi Festivalil ühiselt Beethoveni „Missa solemnist“. Ettekanne on ka CD-l igavikustatud.

Soprani hiljutiste ooperialaste kordaminekute sekka tuleb lugeda kriitikute kiidetud kehastust Emilia Martyst Janáčeki ooperi „Makropulose juhtum“ lavastuses Viini Riigiooperis. Samavõrd edukas oli ta Henze „Eleegias noortele armastajatele“ („Elegie für junge Liebende“) Viini teatris. Hooaja 2017/2018 tipphetked olid Donna Anna („Don Giovanni“) Iván Fischeri dirigeerimisel Budapestis, Edinburghi rahvusvahelisel festivalil ning New Yorgis, samuti Schönbergi „Ootus“ Salzburgis, Salvatore Sciarrino „Ti vedo, ti sento, mi perdo“ maailmaettekannet La Scalas Milanos ja Berliini Riigiooperis, aga ka Rosalinde roll „Nahkhiires“ Viini Riigiooperis ning Feldmani ooperi „Neither“ ettekanded Münchenis ja Kölnis.

Hiljutisemate tipphetkede hulka kuulub Helena roll Manfred Trojahn „Orestis“ Viini Riigiooperis, 2019. aasta sügisel kordas ta rolli Haus am Ringis. Hooajal 2021/2022 jõudis Baieri Riigiooperisse Šostakoviitši „Nina“, samuti leidis Zürichi Ooperimajas aset Stefan Wirthi „Tütarlaps pärlkõrvarõngaga“ maailmaettekannet. Lisaks sellele esines Laura Aikin Lawrence Fosteri dirigeerimise all „Roosikavaleri“ kontsertettekandel esimest korda marssaliproua rollis. Hooaja 2022/2023 alguses esines Aikin Britteni „Kruvipöördes“ proua Grose'ina, lavastuse dirigent oli Iván Fischer ning seda kanti ette nii Budapestis kui ka Vicenzas. Sopran naasis ka Viini Riigiooperisse, kus kehastas taas traditsioonilises „Nahkhiires“ Rosalindet.

Algaval hooajal on lauljannal kavas esineda Neeme Järvi dirigeerimisel Mahleri kaheksanda sümfooniaga Tallinnas, esitada Ingo Metzmacheri juhtimise all koos Klangforum Wieniga Weberni laule, samuti astuda FX Rothi juhtimisel koos Gürzenichi Orkestriga üles Kölnis, Pariisis ja Hamburgis, mängides Bernd Alois Zimmermanni „Soldatites“ krahvinna de la Roche'i, ning laulda Baieri Riigiooperis Šostakoviitši „Ninas“.

Laura Aikini arvukate kiitust pärvinud salvestiste seas on Beethoveni „Kristus Õlimäel“ koos Daniel Barenboimi ja Chicago Sümfooniaorkestriga, Schönbergi „Jaakobi redel“ Südwestfunkli Sümfooniaorkestriga, Respighi „La campana sommersa“ Montpellier' Ooperis. DVD-le on salvestatud tema Lulu (Zürichi Ooperimaja), Henze „l'Upupa“ ja Mozarti „Haaremirööv“ (mõlemad Salzburgi Festivalil) ning „Karmeliitide dialoogid“ Riccardo Mutiga (La Scalas). Samuti saab teda kuulata soolosalvestistel — ta on lindistanud nii Roremi teose „Laulud ja tsükliid“ koos pianist Donald Sulzeniga (Orfeo) kui ka dirigent Nikolaus Harnoncourt juhtimisel Beethoveni „Kristus Õlimäel“ ja

„Missa solemnise“ (Sony Music). Laura Aikini viimane laialdast tunnustust pälvinud salvestus oli tema roll Rosalindena Johann Straussi „Nahkhiires“ Pentatone'i jaoks; see salvestati NDRi Raadio Filharmooniaorkestriga, mida juhatas Lawrence Foster.

Lisaks ülesastumistele kontserdi- ja ooperilavadel on Laura Aikin erakordne hääleseadja. Ta kuulub sageli rahvusvaheliste laulmisvõistluste žüriisse ning annab tihti nii kodus kui ka võõrsil hääletunde. 2022. aasta sügisest on Laura Aikin Viini Muusika- ja Teatriülikooli laulmise professor.

Iraani sopran **FOROOZ RAZAVI** on võistluse Voci Verdiane 2017. aasta võitja. Ta alustas vokaalõpet hääleseadja ja mentori Ardalan Jabbari käe all ning sai hooajal 2019/2020 üheks Accademia Teatro alla Scala noortest artistidest. Razavi debüteeris 2021. aastal „Falstaffis“ Alice Fordina ning laulis 2021. aasta novembris Beethoveni üheksanda sümfoonia ettekandel sopranit. Samuti debüteeris ta 2022. aasta detsembris Läti Rahvusooperis, kehastades „Nabuccos“ Abigaille'i, 2023. aasta septembris astub ta aga koos dirigent Carlo Pontiga üles Los Angeles Virtuoso galakontserdi Raymond Kabbazi teatris.

Forooz Razavi.

Tema ooperikarjääri tipp hetked on Amelia roll ooperis „Un Ballo in Maschera“ Oviedo Ooperis (Hispaania), kus ta oli sopran Anna Pirozzi dublant, samuti Alice Ford Daniele Abbado lavastatud „Falstaffis“, mida kanti ette Cottbusi rahvusvahelisel festivalil. Accademia Verdiana ooperistuudio koosseisu kuuludes kehastas ta Teatro Regio di Parma „La Traviatas“ Anninat ning Immlingi Festivalil (Saksamaa) „Don Giovannis“ Donna Elvirat. Ta esines peasopranina tenor Bryan Hymeli viimasel salvestusel, mille produtseeris Erato Warner Classics. Albumil esitatakse erinevaid Itaalia *bel canto* aariaid.

Osana konkursist „Laula minuga“ valis tenor Yusif Eyjazov Razavi laulma Berliini Filharmoonia kontserttuuril Saksamaal. Razavi on pälvinud veel Magda Olivero rahvusvahelise konkursi Liricadomani preemia ning Angelo Loforese rahvusvahelise konkursi noore artisti preemia.

Sopran **ELINA NECHAYEVA** on sündinud Tallinnas. Nelja-aastaselt laulis ta juba lastekooris ja neljateistkümneaastaselt alustas ta laulutundidega. Lastekoorides esines ta sageli solistina, kuna tema omanäoline, selge ja kõrge hääl eristas teda ülejäänud koorist. Ta omandas 2014. aastal Tallinna Ülikooli bakalaureusekraadi ja 2016. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia magistrikraadi.

Elina debüteeris 2015. aastal Giannetta rollis Donizetti lavastuses „L'elisir d'amore“ Rahvusooperis Estonia. Aastatel 2015–2017 oli ta Eesti Draamateatri külalisesineja, avaldades muljet nii kuulajatele kui ka muusikakriitikutele. 2018.

aastal kutsuti Elina esinema Rahvusooper Estonia galakontserdile, kus ta laulis Öökuninganna aariat Mozarti ooperist „Võlulööd“ ja Kellalaulu Delibes'i ooperist „Lakmé“. See tõi kaasa rollid rahvusooperis nagu Juliette Lehári operetis „Krahv Luxemburg“ ja sopranirolli Raveli teoses „Laps ja lummutised“. Elina esineb regulaarselt Eestis ja välismaal koos parimate orkestrite ja dirigentidega, sealhulgas Paavo, Kristjan ja Neeme Järviga. Muuhulgas laulis ta Neeme Järvi juhatusel solistina Shanghai Suure Teatri uusaastakontserdil.

2019. aasta MustonenFesti avakontserdil tegi Elina koostööd dirigent Andres Mustoneniga, lauldes Orffi teoses „Carmina Burana“. Lisaks jagas ta sama aasta veebruaris lava maailmakuulsa tenori Placido Domingoga.

Elina repertuaari kuuluvad Mozarti, Rossini, Mendelssohni, Straussi, Fauré, Tšaikovski jt teosed. Ta teeb koostööd ka tuntud eesti heliloojatega nagu Peeter Vähi, kes hindavad tema erakordset häält ja muusikaalsust.

Elina osaleb ka eri muusikastiile ühendavates projektides, et tutvustada klassikalist muusikat laiemale publikule. 2018. aasta Eesti Laulu võitjana esindas ta Eestit 2018. aasta Eurovisiooni lauluvõistlusel Lissabonis ja saavutas kaheksanda koha. Paljud kuulajad nimetasid Elinat aga „südamete võitjaks“.

Elina Nechayeva.

Saksa metsosopran **MARIE SEIDLER** omandas muusikakraadi Maini-äärses Frankfurdis professor Hedwig Fassbenderi käe all. 2013. aastal lõpetas ta Londoni Kuningliku Muusikaakadeemia kiitusega. Saksa väljaanne Opernwelt valis ta aasta noore artisti kandidaadiks. Ta kuulus aastail 2016—2019 Stadttheater Gießeni ooperikoori koosseisu. Tema rollide hulka kuuluvad Flora (G. Verdi „La Traviata“), Annio (Mozarti „Tituse halastus“), Olga (P. I. Tšaikovski „Jevgeni Onegin“), Dorabella (Mozarti „Così fan tutte“), Cherubino (Mozarti „Figaro pulm“), Bostana (P. Corneliuse „Der Barbier von Bagdad“) jt. C. M. Von Weberi „Oberon“ ja E. Kálmáni operett „Sügismanööver“ on salvestatud Saksa kaubamärgi Oehms Classic all.

Seidler on külalisena esinenud mitmes ooperimajas, näiteks Staatstheater Mainzis, Maini-äärses Frankfurti ooperiteatris ja Aacheni Ooperis. Hooajal 2019/2020 naasis ta Staatstheater Mainzi, kus astus Mussorgski ooperis „Boriss Godunov“ üles Fjodorina. 2019. aastal laulis ta Innsbruckis varajase muusika festivalil Händeli „Ottones“ nimirolli 2019 ning debüteeris Pfalztheater Kaiserslauternis W. A. Mozarti „Tituse halastuses“ Sestona.

Marie Seidler on pärjatud võitjaks Stuttgartis peetaval rahvusvahelisel Hugo Wolfi konkursil, samuti on ta Trude-Eipperle-Riegeri auhinna laureaat. Tal on ka Richard-Wagner-Stiftungi stipendium. 2013. aastal tituleeriti ta Aldeburghis Britten-Pears-Festivalil nooreks kunstnikuks.

Seidler on teretulnud külaline ka kontserdilavadel — ta on esinenud Laurence Cummingsi käe all King’s Place’is Händeli Festivalil Londonis, samuti Schleswig-Holsteini festivalil, Boulez Saalis jt. Ta esitas Prantsusmaal Nancys koos Orchestre Lyrique’iga katkeid G. Mahleri „Knaben Wunderhorn Liederist“ ning kutsuti Brigitte Fassbaenderi protežeena Eppaneri laulufestivalile ning koos Wolfram Riegeriga Schubertiadale Barcelonas ja Vilabertranis. 2020. aastal debüteeris ta Hohenemsis Schubertiade festivalil. Tema soolodebüütalbum „tief von fern“ koos pianist Götz Payeriga ilmus 2021. aasta märtsis.

Marie Seidler. © Justin Kim.

Eesti metsosopran **KAI RÜÜTEL-PAJULA** on kriitikute kiituste saatel vallutanud Kuningliku Ooperimaja, Hollandi Rahvusoooperi, Theater an der Weni, Teatro Reali, Vlaandereni Ooperi, Gran Teatre del Liceu, Šoti Ooperi, Toulouse'i Théâtre du Capitole'i ja Dallase Ooperi lavasid. Suurepärase lauljanna ja näitlejannana on ta koostööd teinud selliste lavastajatega nagu Robert Carsen, Laurent Pelly, Keith Warner ja Calixto Beito.

Rüütel-Pajula hiljutiste ja tulevaste ülesastumiste seas on debüüt Genfi Grand Théâtre'is Šostakoviči „Mtsenski maakonna leedi Macbethis“ ning ülesastumine Lyoni Rahvusoooperis Andriy Zholdaki „Hertsog Sinihabeme lossi“ innovatiivses lavastuses. Ta naaseb ka Hollandi Rahvusoooperisse, kehas-tades Christof Loy uues lavastuses „Kuningalapsed“ kõrtsitütart, lavastuse dirigent on Marc Albrecht. Kontserdilaval liitub Rüütel Trondheimi Sümfooniaorkestri ja dirigent Han-Na Changiga, kellega kantakse ette Beethoveni 9. sümfoonia.

Rüütel-Pajula kordaminekute hulka kuuluvad veel debüüt Dortmundi teatris Frickana, debüüt Pariisi Rahvusoooperis Wagneri „Jumalate hukus“, kus ta kehastas Wellgundet, ning teise daami roll „Võluföödis“. Samuti kandis ta Dennis Russel Daviesi dirigeerimisel ja koos MDRI Rundfunkchoriga ette Stravinski „Pulcinella“; oli naispeaosaline — Smee abikaasa — Vlaamse Ooperi uues „Genti sepa“ lavastuses; Emilia Kuningliku Ooperimaja „Othellos“ Jaapani tuuri ajal; Waltraute Hollandi Rahvusoooperi „Valküürides“; Ljubaša Rahvusoooperis Estonia; ta kandis ette Mahleri „Rückert-Lieder“ ettekanded Vlaamse Ooperis; naasis Viini Teatrisse koos Christian Gerhaheriga Mendelssohni „Eelijas“; tegi kauaoodatud ooperidebüüdi kodumaal — mängis „Carmeni“ nimerolli Rahvusoooperis Estonia; naasis Kuninglikku Ooperimajja Waltrautena „Valküürides“;

Kai Rüütel-Pajula. © Mairo Pajula.

oli Meg Page „Falstaffis“ ja Blanche „Önnemängijas“ — mõlemad on Vlaandereni Ooperi uued lavastused — ning teine daam Viini Teatri „Võlflöödis“. Teiste kõrghetkede seas on tema Ameerika Ühendriikide ooperidebüüt Olgana „Jevgeni Oneginis“ (Dallase Ooper), Mary „Lendavas hollandlases“ (Teatro Real); Emilia uues „Othello“ lavastuses (Kuninglik Ooperimaja, Covent Garden ja Vlaandereni Ooper); Ameerika–Iisraeli helilooja Chaya Czernowini teose „Infinite Now“ maailmaettekannet; Meg Page „Falstaffis“, Wellgunde „Nibelungide sörmuses“ ja markiis Malibea lavastuse „Il Viaggio a Reims“ erilisel galaettekandel — kõik Kuninglikus Covent Gardeni Ooperimajas; Hans „Hansus ja Gretes“ (Šoti Ooper), Blanche „Önnemängijas“ (Hollandi Ooper), Sonjetka „Mtsenski maakonna leedi Macbethis“ (Vlaandereni Ooper); Siegrune „Valküürides“ (Gran Teatre del Liceu); Anina „Roosikavaleris“ (Hollandi Rahvusooper), Lilleneiu ja Rüütel „Parsifalis“ (Teatro Real); Kate Julian „Owen Wingrave’is“ (Toulouse’i Théâtre du Capitole) ja Nofretete Glassi „Akhnatenis“ (Vlaandereni Ooper).

Tema hiljutiste kontsertettekannete hulka kuuluvad tema Eesti kontsertdebüüt, kus teda saatis Roger Vignoles; Ameerika Ühendriikide debüüt, kus ta esitas koos St Louise Sümfooniaorkestriga Mozarti „Reekviemi“; esinemine Gloucesteri katedraalis Elgari „Gerontiuuse unenäoga“; ülesastumine Roger Vignolesiga Oxford Liederis; „Operalia“ tähtede gala Birgitta Festivalil; ooperigalakontsert Simon O’Neilliga Mumbai Riiklikus Etendus kunstide Keskuses; „Laul maast“ Tallinna Kammerorkestriga; hulgaliselt kiitust pälvinud Elgari „Gerontiuuse unenäo“ debüütettekannet Kolme Koori Festivalil; Beethoveni 9. sümfoonia Hollandi Residentie Orkestriga; Mahleri „Rückert Lieder“ Cadogan Hallis; Beethoveni missa C–duur Birminghami Sümfoonia- ja Filharmooniaorkestritega; Zemlinsky „Kuus laulu“ Berliini Filharmoonias; galakontserdid Lätis, Tšehhis ning koos RTE Orkestri ja John Wilsoniga.

Rüütel–Pajula õppis Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis, Haagi Kuninglikus Konservatooriumis ning Hollandi Rahvusooperi Akadeemias. 2009. aastal sai Rüütlist Kuningliku Covent Gardeni Ooperimaja maineka Jette Parkeri noorte kunstnike programmi liige; ta debüteeris „Önnemängijas“ austusväärse daamina ning oli Blanche’i rolli dublant. Lisaks kehastas ta programmis „Hansus ja Gretes“ Hansu, „Manonis“ Rosette’i, „La Traviatas“ Florat (ta mängis sama rolli ka Jaapani tuuril), „Võlflöödis“ teist daami (dirigent Sir Colin Davis) ja „Tuhkatriinus“ Dorothéed. Ta oli „Adriana Lecouvreuris“ proua Dangeville’i, „Wertheris“ Charlotte’i ja „Tsaari mõrjas“ Dunjaša dublant.

Tenor **ALEC CARLSON** kes on pärit Iowa osariigist Red Oakist, lõpetas hiljuti haridustee Ryani Ooperikeskuses. Ryani Ooperikeskuse liikmena esines ta mitmes Chicago Lyric Opera lavastuses. Tema mängitud rollide hulka kuuluvad Bruno („Puritaanid“), Esimene preester („Võlflööt“), Juan („Don Quichotte“), loomakaupleja („Der Roosikavaler“) ja Remendado („Carmen“) ning Ismaeli roll Jimmy Lopezi „Bel Canto“ maailma esietendusel. Tema teised ülesastumised hõlmavad Fentoni rolli („Falstaff“ Intermountain Opera Bozemaniga) ja debüüti Opera Las Vegasega. Alec tegi

Alec Carlson.

hiljuti koostööd ka Opera for Peace'iga kontserdil, mida juhatas maestro Dmitry Korchak, Winter Bashmeti festivalil Sotšis Venemaal. 2019. aastal naasis ta Santa Fe Ooperasse õppurkunstnikuna, et mängida Frederici rolli „The Thirteenth Childi“ maailma esietendusel. Alec on Santa Fe ooperi Richard Tucker Fund Awardi laureaat ning sai hiljuti, 2019. aasta Opera Indexi lauluvõistlusel Richard ja Kerry Stillwelli auhinna. Ta oli Metropolitan Opera muusikanõukogu lauluvõistluste piirkondlik finalist, saavutades 2. koha Seattle'i piirkonnas, ja poolfinalist 57. iga-aastaselt Barcelona Tenor Viinasi konkursil. Alec sai 2. koha Brava! Ooperiteatri ja James M. Collieri lauluvõistlusel ning Palm Springsi Opera Guildi konkursil, samuti võitis ta Gerda Lissneri fondi stipendiumi. Alec on Wolf Trapi ooperistuudio ja Houstoni Grand Opera Noorte Kunstnike Vokaalakadeemia vilistlane. Alecil on bakalaureusekraad Luther College'ist ja magistrakraad Cincinnati Ülikooli muusikakolledžist-konservatooriumist.

Austria bariton **MATHIAS HAUSMANN** õppis lauljaks Grazis ja Viinis ning Londoni Kuninglikus Muusikakolledžis. Oma ooperidebüüdi tegi ta 2000. aastal Eisenstadt Haydni festivalil Adam Fischeri juhatusel. 2002. aastal sai ta Royal Opera House Covent Gardeni stipendiumi ja oli selle tulemusena hooajal 2002/2003 Londoni ooperistuudio liige.

Aastatel 2005–2009 oli ta Viini Rahvaoperi ansambli liige. 2008. aastal debüteeris ta Salzburgi festivalil ning mängis Danilo rollis („Löbus lesk“) Milano La Scalas, kuhu ta naasis järgnevatel aastatel Moralèsi („Carmen“), Parise („Romeo ja Julia“) ja Guglielmo („Così fan tutte“) rollis. Lisaks on ta külalisesinejana esinenud Grazi ooperis, Teatro Colónis Buenos Aireses, Hollywood Bowlis Los Angeleses, Bunka Kaikan Hallis Tokyos, Kennedy Centre’is Washingtonis, Kuninglikus ooperis Kopenhaagenis, Wigmore Hallis Londonis, Théâtre des Champs Elysées’s Pariisis, Teatro San Carlos Napolis, Baden–Badeni Festspielhausis, Bremeni teatris, Grand Theatre de Genève’is, samuti Müncheni, Kölni, Esseni, Düsseldorfis, Stuttgarti ja Luksemburgi filharmoonia kontserdisaalides ning Leipzigi Gewandhausis. Lisaks on ta esinenud Edinburghi festivalil, Londoni Händeli festivalil, Ravinia festivalil Chicagos, Haydni festivalil Eisenstadtis, Viini festivalil ja Mörbisch Lake’i festivali kontsertidel. 2012. aastal debüteeris ta Guglielmo rollis Baieri Riikliku Orkestriga Hongkongi tuuril.

Ta on teinud koostööd selliste dirigentidega nagu Daniel Barenboim, Riccardo Chailly, Gustavo Dudamel, Adam Fischer, Ton Koopman, Yannick Nézet-Seguin, Asher Fisch ja Helmuth Rilling ning esinenud külalisesinejana Viinis, New Yorgis, Los Angeleses, Washington D.C.–s ja Milanos. Lisaks Mozarti baritonirollidele laulab Mathias Hausmann ka selliseid rolle nagu krahv di Luna („Trubaduur“), Marcello („Boheem“), Zurga („Les Pêcheurs de Perles“) ja Lescaut (Puccini „Manon Lescaut“) ning saksa repertuaarist Amfortas („Parsifal“) ja Orest („Elektra“). Tema kaasaegse repertuaari hulka kuuluvad Oskar Schindleri roll Thomas Morse’i „Frau Schindleri“ esietenduses ja Leopold Kupelwieseri roll Johanna Dodereri „Schuberts Reise nach Atzenbruggi“ esietenduses.

Mathias Hausmann. © Wilfried Hösl.

2016.–2022. aastal oli ta Staatstheater am Gärtnerplatzi ansambli liige, esinedes näiteks ooperite „Don Giovanni“ ja „Jevgeni Onegin“ nimiosades ning doktor Malatesta („Don Pasquale“), Dantoni („Dantons Tod“), nelja kaabaka („Hoffmanni lood“), Daniello („Jonny spielt auf“) ning Marcello ja Zurga rollides.

Eesti bass **AIN ANGER** on maailma tunnustatumate ooperi- ja kontserdilavade pidev külaline ning ta sai 2020. aastal Austria valitsuselt kammerlaulja autiitli. Anger debüteeris 2004. aastal Viini Riigiooperis Monteronena („Rigoletto“) ning sestpeale on ta samal laval kehastanud enam kui 40 rolli, sealhulgas Dosifeid Mussorgski „Hovanštšinas“ (dirigent Semjon Bõtškov), kuningas Heinrichi „Lohengrinis“ (dirigent Christian Thielemann), komtuuri Barrie Kosky „Don Giovannis“ (dirigent Philippe Jordan) ning mitut Verdi repertuaari põhirolli, sealhulgas Filippo II ja Suurinkvisiitorit „Don Carlos“, Zaccariat „Nabuccos“, Fiescot „Simone Boccanegras“ ja Sparafucilet „Rigolettos“.

Hooajal 2023/2024 naaseb Ain Anger Teatro alla Scalasse Fiesco („Simone Boccanegra“, dirigent Lorenzo Viotti) ja Suurinkvisiitorina („Don Carlos“, dirigent Riccardo Chailly) ning ka Baieri Riigiooperisse Maakrahvi („Tannhäuser“, dirigent Sebastian Weigle) ja Dalandina („Lendav hollandlane“, dirigent Lothar Koenigs). Viini Riigiooperis hakkab ta taas kehastama Greminit („Jevgeni Onegin“) ning kontserdilaval liitub ta Jaap van Zwedeni dirigendikepi all Hong Kongi Filharmooniaorkestriga, kellega esitatakse „Lendavat hollandlast“.

Täna kõige paremate Wagneri muusika tõlgendajate hulka kuuluv Ain Anger debüteeris Bayreuthi Festivalil Fafnerina „Reini kullas“ ja „Siegfriedis“ (dirigent Christian Thielemann), Teatro alla Scalas debüteeris ta Dalandina („Lendav hollandlane“, dirigent Hartmut Haenchen). Ta on kehastanud uues „Nibelungide sõrmuses“ Hundingit nii Baieri Riigiooperis (dirigent Kent Nagano), Viini Riigiooperis (dirigent Franz Welser-Möst), Frankfurti Ooperis (dirigent Sebastian Weigle), Chicago Lyric Ooperis (dirigent Sir Andrew Davis) kui ka Kuninglikus Covent Gardeni Ooperimajas (dirigent Sir Antonio Pappano). Anger debüteeris San Francisco Ooperis Sir Mark Elderi dirigeerimisel Pognerina („Nürnbergi meisterlauljad“) ning ta on sage külaline Berliini Saksa Ooperis, kellega ta on BBC Promsil esitanud „Tannhäuserit“ (dirigent Donald Runnicles). Viimastel hooaegadel on tema repertuaar veelgi laienenud, näiteks debüteeris ta Hageni rollis („Jumalate huk“) Kanada Ooperikompaniiga ning Edinburghi rahvusvahelisel festivalil Sir Andrew Davise dirigeerimisel. Clevelandi Orkestriga kehastas ta kuningas

Market („Tristan ja Isolde“, dirigent Franz Welser-Möst) — seda esitati Kuninganna Sofia Kunstipalees James Gaffiganiga ning Lääne-Austraalia Sümfooniaorkestriga Asher Fischi dirigeerimisel (CD andis välja ABC Classics).

Angeri andis oma esimesed kiitust pälvinud „Boriss Godunovi“ (Richard Jonesi lavastus) etendused Berliini Saksa Ooperis, sama lavastusega debüteeris ta ka Kuninglikus Covent Gardeni Ooperimajas Pimeni rollis. Pimeni roll märkis ka tema kauaoodatud debüüti Metropolitan Ooperis (dirigent Sebastian Weigle) ning tema hiljutist naasmist Teatro alla Scalasse hooaja 2022/2023 avaetendusel Riccardo Chailly dirigeerimisel. Pariisi Rahvusoperis esines ta hiljuti „Boriss Godunovi“ ja „Don Giovanni“ uutes lavastustes.

Samuti on ta sage külaline Baieri Riiklikus Ooperis, kus ta on laulnud oma mitut põhirolli, aga kehastas ka näiteks Halévy harvaetendatavas „Juuditaris“ kardinal Brognit (dirigent Bertrand de Billy).

Kontserdilaval astus Anger hiljuti üles Teatro alla Scalas Mahleri kaheksanda sümfooniaga (dirigent Riccardo Chailly), samuti NHK Sümfooniaorkestri ja Paavo Järviga, ning esitas Verdi „Messa da Requiem“ Strasbourgi Filharmooniaorkestriga (dirigent Aziz Shohhakimov), aga ka Santa Cecilia Riikliku Akadeemiaga (dirigent Daniel Oren). Anger esitas Müncheni Filharmoonikutega (dirigent Omer Meir Wellber) Haydni „Nelsoni missat“ ning Viini sümfooniikutega (dirigent Gianandrea Noseda) Beethoveni üheksandat sümfooniat.

Aini Anger.

RIIKLIK SEGAKOOR LATVIJA on üks Läti kultuurielu ja ajaloo tähtsamaid tugisambaid. Koori muusikalist atmosfääri iseloomustab Läti kooritraditsiooni vokaalkultuur ja kõla — segu soojusest, tasakaalust ja täpsusest. Segakoor LATVIJA on Balti riikide suurim professionaalne koor ning selle järele on maailma juhtivate orkestrite ja dirigentide seas pidev nõudlus. 1997. aastast on koori kunstiline juht ja peadirigent olnud Māris Sirmāis, koori peadirektor aga Māris Ošlejs.

Segakoori LATVIJA 60 liiget on tunnustatud oma musikaalse talbu ja vokaaltehnika poolest, mistõttu on koor ainulaadne ja suudab esitada nii peeneid a cappella teoseid kui ka suuremahulisi vokaalsümfoonilisi šedöövreid.

Segakoor LATVIJA on koostööd teinud selliste maailmakuulsate sümfooniaorkestritega nagu Concertgebouw Kuninglik Orkester, Baieri Raadio Sümfooniaorkester, Londoni Filharmooniaorkester, Hamburgi Riiklik Filharmooniaorkester, Bremeni Saksa Kammerfilharmooniaorkester, Iisraeli Filharmooniaorkester, Cadaquési Orkester, Hong Kongi Filharmooniaorkester, Singapuri Filharmooniaorkester jt.

Koor on esinenud selliste silmapaistvate dirigentidega nagu Mariss Jansons, Andris Nelsons, Zubin Mehta, Neeme Järvi, Paavo Järvi, Vladimir Ashkenazy, David Zinman, Simone Young, Tõnu Kaljuste, Jaap van Zweden, Kent Nagano jt.

Üks koori ajaloo märkimisväärsmaid saavutusi oli koostöö Concertgebouw Kuningliku Orkestri ja dirigent Mariss Jansonsiga — koos mindi orkestri 125. sünnipäevale pühendatud maailmaturneele.

Koor on esinenud maailma suurimatel kontserdilavadel, sealhulgas Hamburgi Elbe Filharmonias, Luzerni KKL-s, Amsterdamis Kuninglikus Concertgebouw's, Madridi Rahvuslikus Muusikasaalis, New Yorgi Lincolni Keskuses, Shanghai Kontserdisaalis, Singapuri Esplanade'is ja paljudes teistes.

Segakoor LATVIJA on rahvusvaheliselt tunnustatud nii akadeemilise täiuse kui ka innovaatiliste ettevõtmiste poolest. Koor on osalenud Naxose, Warner Brothersi, Harmonia Mundi, Wergo ja Ondine'i produtseeritud salvestustel, lindistatud on nii Läti kui ka välismaiseid projekte.

Koosseis 8. ja 9. septembril:

SOPRAN: Ieva Zvejniece, Indra Prince, Marlēna Dravniece, Rūta Olekša, Samanta Bernāte–Dzene, Nataliia Behma, Nelli Sisojeva, Sintija Šmite–Smidrovskā, Anna Matveja, Ketlīna Bauere, Kristiāna Pelše, Vita Grīnhofa, Ina Jēkabsons, Marika Austruma, Agita Meri, Sanita Sinkēviča, Ingrīda Klepere–Irbēna, Gunda Otaņķe, Roze Melnūdre, Evelīna Plostniece, Gerda Igaune, Agate Grīnhofa, Ilze Latkovska

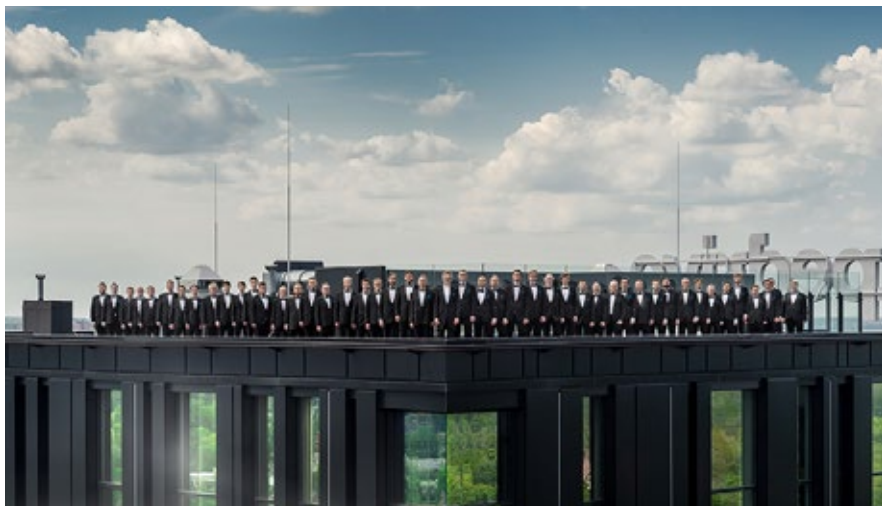
ALT: Zane Zilberte, Laila Lineja, Līva Blūma–Musačio, Oksana Nikitiuk, Ilze Dzenīte, Daiga Višocka, Gerda Medne, Linda Matveja, Daina Pāvila, Paula Pērkone, Dace Dreimane, Elīna Selga, Alise Bērziņa, Daina Āboltiņa, Inga Giluča, Dace Bite, Agneta Otaņķe, Evita Taranda, Inga Žilinska, Maija Beatrise Punka, Līga Paegle, Laura Elizabete Godiņa, Māra Siikavirta, Anna Rudzīte, Elīna Čipāne, Roberta Kumsāre

TENOR: Jurgis Liepnieks, Valdis Tomsons, Kristaps Nauzers, Serhijs Zadorožnijs, Kalvis Ozoliņš, Agnis Augustinovičs, Juris Jēkabsons, Daniels Pelnēns

BASS: Ralfs Šmīdbergs, Uģis Matvejs, Uģis Meņģelis, Jānis Petrovskis, Agris Puķe

Koormeister: Marika Austruma

EESTI RAHVUSMEESKOOR on üks tuntumaid ja mainekamaid meeskoore maailmas. Koori asutas 1944. aastal eesti koorimuusika suurkuju Gustav Ernesaks. Järgnevatel aastakümnetel on koori juhitanud Harald Uibo, Uno Järvela, Olev Oja, Kuno Areng, Ants Üleoja, Ants Soots, Kaspars Putniņš jt. Alates hooajast 2011/2012 on koori kunstiline juht ja peadirigent Mikko Üleoja.

Rahvusmeeskoori repertuaar ulatub gregoriaani laulust 21. sajandi muusikani. Eesti heliloojate kõrval on koorile muusikat loonud sellised maailmanimed nagu Dmitri Šostakovištš, Otar Taktakišvili, Gavin Bryars ja Giovanni Bonato. Pidevalt Eesti Rahvusringhäälingule salvestav koor on teinud koostööd ka firmadega Deutsche Grammophon, Sony, Finlandia, Alba Records, GB Records, Virgin Classics, Aurora Ondine ja Toccata Classics.

2004. aastal võideti koorimuusika kategoorias Eesti esimese Grammy Sibeliuse kantaatide salvestise eest firmale Virgin Classics, kaastegevad tütarlastekoor Ellerhein, ERSO ja dirigent Paavo Järvi. Viimasel kaheksal aastal on kooril valminud seitse CD-plaati, millest esimene Galina Grigorjeva autoriplaat „In paradisum“ pälvis 2015. aastal Eesti muusikaauhindade galal parima klassikaalbumi tiitli. 2016. aastal ilmus Aurora kaubamärgiga plaat „Te lucis ante terminum“ norra helilooja Henrik Ødegaardi loominguuga. Sony märgiga on 2018. aasta album Šostakovištši 13. sümfooniaga, kaastegevad Dresdeni Filharmoonikud ja dirigent Michael Sanderling. Ondine välja antud albumil kõlab Sibeliuse „Kullervo“, kaastegev Soome Raadio sümfooniaorkester ja dirigent Hannu Lintu. Rahvusmeeskoori plaadil „REGIRAM“ kõlavad koori ning ansamblikoosseisu Celia Roose, Tuule Kann ja Robert Jürjendal esituses regilaulude seaded.

Plaadifirmal Toccata Classics valmis 2023. aasta märtsil „Galina Grigorjeva muusikat meeskoorile“, helikandjal esitavad Grigorjeva loomingut Eesti Rahvusmeeskoor, tšellist Theodor Sink ja dirigent Mikk Üleoja. Mais andis

SOOND välja albumi „Baltic Contrasts“, kus kõlab balti heliloojate Pēteris Vasksi, Justė Janulytė ja Erkki–Sven Tüüri looming.

Eesti Rahvusmeeskoor on oma pika ajaloo jooksul andnud üle 7000 kontserdi alates Eestist kuni Põhja–Ameerika ja Aasiani. Viimase viie aasta jooksul on kontserdireisid viinud koori Belgiasse, Leetu, Hiinasse, Hongkongi, Singapuri, Jaapanisse, Šveitsi, Suurbritanniasse jne. Pärast paariaastast välisesinemiste pausi esines rahvusmeeskoor jooksva aasta aprillis Tampere ja mais Manchesteris, esitades Šostakovitši 13. sümfooniadirigent John Storgårdsi dirigeerimisel. Mai keskpaigas osales rahvusmeeskoor a cappella kavaga Londonis Kings Place'is, kus mainekas saalis kõlas Veljo Tormise, Giovanni Bonato, Gavin Bryarsi, Justė Janulytė ja Santa Ratniece looming, Kontsert kuulus Songlines Encounters Festivali programmi. Septembri keskpaigas asutab koor end kontserdireisile Saksamaale, kus kuuel korral esitatakse koos SWR sümfooniaorkestriga (dirigent Teodor Currentzis) Šostakovitši 13. sümfooniad.

2015. aastal omistati Eesti Rahvusmeeskoorile ja Mikk Üleojale riigi kultuuripreemia avalikkuse ette jõudnud väljapaistvate tööde eest.

Koosseis 8. ja 9. septembril:

I TENOR: Aleksander Arder, Aivar Kaldre, Andrus Kirss, Mart Kroon, Hyun Woo Lee, Priit Lehto, Lennart Mängli, Valnar Neidre, Oliver Povel, Kuldar Schüts, Karel Tohv

II TENOR: Priidu Aardam, Mikk Dede, Sergii Bilokin, Reio Blond, Madis Enson, Ero Esko, Olev Koit, Markus Leppoja, Grigori Rutškin, Margus Vaht, Mati Valdaru, Margus Vellmann, Rihards Zariņš

BARITON: Peeter Hillep, Hanno Hint, Ott Indermitte, Oleksandr Kadyrov, René Keldo, Kaarel Kukkk, Igor Nikiforov, Andrus Poolma, Alo Rammo, Ants Reinhold, Andrus Siimon, Stanislav Šeljajhovski

BASS: Andres Alamaa, Jüri Eensoo, Rasmus Erismaa, Arno Jürjens, Taavi Kendra, Aare Kruusimäe, John William Mathre, Nikita Mištšenko, Mait Männik, Reigo Männiste, Juss Tamm, Ranno Tamm, Roland Viilukas

Koormeister: Igor Nikiforov

RAHVUSOOPER ESTONIA POISTEKOORI asutas 1971. aastal professor Venno Laul. Koor kandis esialgu Riikliku Akadeemilise Meeskoori poistekoori ning hiljem ka Eesti Poistekoori nime. Alates 1997. aastast kuulub koor Rahvusoper Estonia koosseisu ning 2001. aastal asus peadirigendina ametisse Hirvo Surva.

Rahvusoper Estonia poistekoor töötab kooristuudiona, millel on neli koosseisu: põhikoor, noormeestekoor ja kaks õppekoori – Jukud ja Juhanid. Põhikoor tegutseb klassikalise segakoori printsiibil, häälemurde läbinud poisid jätkavad laulmist tenorite või bassidena ja liituvad ühtlasi noormeestekooriga. Lisaks tegutsevad põhikoori juures ka noormeeste kvintett ja poiste sekstett.

Koori tegevuse peamised eesmärgid on eesti poistelaulu traditsioonide edendamine ja tutvustamine, lauljate vokaalsete ja muusikaliste oskuste arendamine ning vaimsete väärtushinnangute kujundamine.

Heaks kogemuseks võimekatele laulupoistele ja noormeestele on osalemine rahvusoperi lavastustes (Puccini „Tosca“ ja „Boheem“, Bizet’ „Carmen“, Mascagni „Talupoja au“, Tšaikovski „Pähklipureja“, Puuri „Pilvede värvid“, Wagneri „Parsifal“, Leigh’ „Mees La Manchast“ jt). Koostöös lavastaja Uku Uusbergiga jõudis 2017. aastal lavalaudadele ka poistekoori oma muusikalavastus, Andres Lemba/Jaanus Vaiksoo „Kastanid tulest“ ning 2019. aastal kandis poistekoor olulist rolli Gustav Ernesaksa elu käsitlevas sõna- ja koorilavastuses „Hakkame, mehed, minema“.

Kooril on suuri teeneid eesti koorimuusika tutvustajana ja klassikalise muusika esitajana nii kodu- kui ka välismaal. Sooja vastuvõttu on pälvinud paljudes Euroopa riikides, aga ka Iisraelis, Kanadas, USAs, Austraalias, Hiinas, Jaapanis ja mujal. Rahvusoper Estonia poistekoor on auhinnatud Eesti Kooriühingu poolt tiitliga „Aasta koor“ 2015. ja 2018. aastal.

2016. aasta veebruaris osaleti Tel Avivis toimunud MustonenFestil, kus kümne päeva jooksul anti üheksa kontserti. Samal suvel toimus Kanada–USA kontsertreis, kus põhiesinemised toimusid Torontos ning olid pühendatud

helilooja–koorijuhi Roman Toi 100. sünnipäeva auks. Lisaks esineti edukalt Vancouveris, Seattle'is, Eugene'is, Portlandis ja San Franciscos.

2018. aasta veebruaris esines koor kavaga „Eesti poiste laulud“ Berliini Konzerthausis Balti riikide 100. aastapäeva tähistamiseks toimunud festivalil ning augustikuu veetis poistekoor kontsertreisil Hiinas, kus anti kokku seitseteist kontserti seitsmeteistkümmes linnas. 2019. aastal osaleti rahvusvahelistel festivalidel Jaroslavlis ja Minskis. Vaimuliku koorimuusika festivalil Petrozavodskis pälvis poistekoor Grand Prix ja eripreemia parima vaimuliku muusika esitamise eest.

Koosseis 8. ja 9. septembril:

Robert Joseph Cross, Rocco Guss, Liam Hussar, Georg Kiviselg, Ralf Lainde, Uku Sander Leisalu, Aleksander Matesen, Mikk Mathias Mesipuu, Joonas Mikk, Gustav Pahl, Peeter Piirsalu, Kalle Raidma, Tobias Tark, Andre Vanasaun, Alfons Väljamäe, Jakob Altnurme, Stig Ints, Graham Kruusamägi, Kaarel Eerik Kõrvek, Kristof Rull, Raimond Vuks, German Blei, Taavi Kaarel Inno, Jakob Klaar, Sander Kotkas, Oscar David Linnas, Joosep Ots, Robin Aleksander Mikael Palits, Klaus Piir, Henry Reiljan, Otto Teller, Jonathan Gabriel Tupay, Ruudi Ude, Oskar Unt, Mihkel Normak, Joonas Tüür, Benjamin Loran Seletski, Joshua Peter Tupay, Tristan Raidma, Oskar Toomeste, Joosep Abe

TARTU POISTEKOORI lõi Tartu Pioneeride maja ja Tartu Kultuurihoone initsiatiivil 1961. a. koorijuht Uno Uiga. Esialgselt kahe- ja kolmehäälsest lastekoori tüüpi poistekoorist on tänaseks arenenud klassikaline poiste segakoor. Koori õppebaasiks on Tartu Karlova Kooli juures asuv koorikool, kuhu igal aastal võetakse konkursi alusel uusi õpilasi. Tänu paindlikule õppekavale on võimalik moodustada palju erinevaid koorikoosseise ning harrastada ansambli- ja soololaulu. Kõik poisid õpivad ka pillimängu ja mängivad kas puhkpilliorkestris või muudes ansamblites. Tartu Poistekoori dirigendiks oli aastatel 1973–2018 Undel Kokk ning 1992. aastast on koori dirigent Annelii Traks

Repertuaaris on eesti heliloojate laulud, nüüdisaja kooriloomingu paremik ja maailmaklassika heliloojatelt nagu F. Schubert, W. A. Mozart, J. S. Bach, G. F. Händel, J. Brahms, G. Verdi, J. Sibelius, A. Lotti ja H. Schütz. Koostöös Vanemuise teatriga on ette kantud G. Puccini ooperid „Tosca“, „Boheem“, J. Massenet ooper „Werther“, G. Bizet' ooper „Carmen“, G. Donizetti ooper „Linda di Chamounix“, P. Tšaikovski ballett „Pähklipureja“, J. Steini muusikal „Gypsy“, R. Rodgersi muusikal „Helisev muusika“, A. L. Webberi muusikal „Evita“, R. Pätsi „Kaval-Ants ja Vanapagan“ ning Richard ja Robert B. Shermani muusikal „Mary Poppins“.

Koor on salvestanud L. Cherubini reekviemi c–moll ning kandnud selle ette Rootsis ja Soomes. 2005. aastal kõlas Tartu Poistekoori, Vanemuise ooperikoori, Tartu Noortekoori ja Vanemuise Sümfooniaorkestri esituses H. Honeggeri oratoorium „Jeanne d’Arc tuleriidal“ Arvo Volmeri juhatusel. Samal aastal esitasime Leigo järve ääres koos Põhjamaade Sümfooniaorkestri ja Läti riikliku segakooriga Latvija Anu Tali juhatusel C. Orffi oratooriumi „Carmina Burana“.

Tartu Poistekoori kontserdireisid on toimunud Siberis, Kesk–Aasias ja Taga–Kaukaasias, rääkimata riikidest nagu Valgevene, Venemaa, Ukraina, Moldova, Kasahstan, Kõrgõzstan, Usbekistan, Armeenia, Azerbaidžaan, Gruusia, Poola, Tšehhi, Slovakkia, Saksamaa, Austria, Bulgaaria, Taani, Rootsi, Soome ja Iirimaa. Külastatud on suuremaid linnu: Moskva, Peterburg, Krasnojarsk, Leninakan, Tbilisi, Taškent, Angres, Lvov, Kaunas, Klaipėda, Riia, Jurmala, Dubna, Bakuu, Sumgaitis, Minsk, Brest, Kišinjov, Jerevan, Limerick.

Koori ajalukku jäävad esinemised Eesti Televisioonis ja raadiotes nii Eestis kui ka võõrsil, kontserdid tehastes, kultuurimajades, koolides, kontserdisaalides. Tartu linna esinduskollektiivina on koor osalenud sõpruslinnade kultuuriprogrammides ja Hansapäevadel. Tartu Poistekoori algatatud on Poistekooride laulupidude traditsioon (Tartus 1976, 1981, 1987, 1996, 2001).

2010. aastal sai koor Eesti Kooriühingult aasta koori tiitli, kui lisas Tartu kultuuriellu olulisi värve, esines edukalt nii kontserdi– kui ka konkursilavadel, tegi kaasa Vanemuise muusikalides ja ooperites ning esitas muusikat Bachist Sisaskini — seda nii Eestis kui ka piiri taga.

Koosseis 8. ja 9. septembril:

Erik Vinn, Henri Vorms, Hendrik Ots, Indrek Kannel, Joosep Jõgi, Joosep Tali, Kaarel Floren, Karl Markus Timusk, Karl Mattias Pedai, Kusti Laanemaa, Lasse Suislepp, Madis Laan, Magnus Lõhmus, Marcus–Kristofer Kaljuraag, Markus Malm, Mihkel Pihlau, Otto Kaldoja, Ranno Suigusaar, Rein Lindemann, Robin Matthias Krünvald, Roland Saare, Tom Tevahi, Tõnu Vares, Vahur Asi

VOCES TALLINN (kuni 2019: Voces Musicales) on poolprofessionaalne kammerkoor, mis on rikastanud kodumaist muusikaelu kõrgetasemeliste kontsertidega juba üle 20 hooaja.

Koori on saatnud edu tema loomisest alates. Esimene suurem tunnustus tuli rahvusvahelisel areenil 2009. aastal, mil Soomes toimunud Harald Anderséni nimelisel kammerkooride konkursil võideti teine koht. Samal aastal valmis koori esimene album „Pilgrim’s Song“ Arvo Pärdi muusikaga, mis pälvis kiitva arvustuse ka ajakirjas BBC Music Magazine.

Aprillis 2014 osales koor Londonis toimunud rahvusvahelisel koorikonkursil, mille algatajaks oli vokaalansambel The Tallis Scholars eesotsas peadirigent Peter Phillipsiga. Kammerkoor Voces Tallinn jõudis maineka konkursi lõppvoorus nelja parema hulka. 2019. aastal ilmus koori teine plaat „A Black Birch in Winter“, millel kõlavad David Puderbaugh’ juhatusel Ameerika ja eesti (noorte) heliloojate teosed. Eesti Kooriühing omistas plaadile 2019. aasta kooriplaadi tiitli.

Aastal 2015. pälvis Kammerkoor Voces Tallinn Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia muusikaelu rikastavate kõrgetasemeliste kontsertide eest. Koorile on kahel korral omistatud ka Eesti Kooriühingu aasta koori tiitel (2009, 2020).

Esimesel kümnel hooajal oli kammerkoori Voces Tallinn peadirigendiks koori asutaja Risto Joost. Voces Tallinn on laulnud ka mitmete teiste dirigentide käe all nagu Stephen Layton, Peter Phillips, Neeme Järvi, Nikolai Aleksejev, Arvo Volmer, Olari Elts, Andres Mustonen jt ning teinud koostööd mitmete tuntud orkestrite ja ansamblitega nagu Sinfonietta Rīga, Barrocade, Orchestra Ensemble Kanazawa, Oulu Sümfooniaorkester, Moskva Riiklik Akadeemiline Kammerorkester, Strasbourgi Filharmoonia orkester, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Tallinna Kammerorkester, Hortus Musicus jpt. Alates 2022. aastast on kammerkoori Voces Tallinn dirigendiks Kristi Jagodin.

Kammerkoori Voces Tallinn repertuaar hõlmab kogu lääne muusikalugu, ulatudes vanamuusikast (T. Tallis, T. L. de Victoria, G. P. da Palestrina jt) nüüdiseliloojate uudisteosteni ning sisaldab olulist osa maailma koorimuusika klassikast (J. MacMillan, A. Pärt, V. Tormis jt). Koor esitab regulaarselt nõudlikke suurvorme, muuhulgas on ette kantud mitmed J. S. Bachi passioonid, G. F. Händeli oratooriumid, C. Monteverdi „Maarja Vesper“, L. van Beethoven'i „Missa Solemnis“ jpm.

Koosseis 8. ja 9. septembril:

SOPRAN: Birke Jakobson, Annika Kauri, Karmen Kelk, Eleri–Kristel Kuimet, Kadri–Liis Kukk, Anni Grete Kullamaa, Aurelia Kuum, Anleena Liivango, Maarja Malmest, Liisi Pitk, Triin Sakermaa, Illinor Siebold

ALT: Mariell Aren, Pille Riin Erikson, Evelin Ester, Kadri Järvelaid, Greesi Langovits, Galina Morozova–Iljenko, Rita Pajumaa, Kadri Rossar, Kadri Toomeste

TENOR: Johan Kütt, Tarmo Rajamets, Kaarel Telgmaa

BASS: Urmas Kirsman, Heikki Põhi, Gustav Talmar, Veiko Tamm, Henri Taube

RÉMY MARTIN

XO

THE OPULENCE OF
AN EXTRA-OLD COGNAC

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga.
Alkohol võib kahjustada teie tervist.

Suure muusikute dünastia pea **NEEME JÄRVI** on üks tänapäeva hinnatuimaid dirigente. Ta on juhatanud maailma tipporkestreid, teinud koostööd parimate solistidega ning tema kui ühe enim plaadistava dirigendi diskograafiasse kuulub ligi 500 plaati.

Oma pika ja ülieduka karjääri jooksul on Neeme Järvi olnud seotud maailma erinevate orkestritega. Ta on Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri eluaegne aupeadirigent, Orchestre de la Suisse Romande'i, Haagi Residentie-orkestri, Detroiti sümfooniaorkestri ja Göteborgi sümfooniaorkestri emerit-peadirigent ning Šoti Kuningliku Rahvusorkestri audirigent.

Neeme Järvi muljetavaldavat diskograafiat ehivad Prokofjevi, Šostakovitši, R. Straussi, Mahleri, Dvořáki, Glazunovi, Griegi, Sibeliuse, Nielseni ja Brahmsi kõigi sümfooniade paljukiidetud salvestused. Lisaks on ta kuulajaile tutvustanud ka selliste veel vähemtuntud heliloojate nagu Wilhelm Stenhammari, Hugo Alfvéni, Niels Gade, Franz Berwaldi, Johann Svendseni ja Johann Halvorseni loomingut, samuti Eesti heliloojate Rudolf Tobiasi, Artur Kapi, Eduard Tubina ja Arvo Pärdi teoseid. Neeme Järvi on salvestanud muusikat firmadele Chandos, Deutsche Grammophon, BIS, EMI jpt.

Neeme Järvit on tunnustatud paljude preemiate, aunimetuste ja tiitlitega, nende hulgas Rootsi Kuningriigi kõrgeim autasu Põhjatähe orden (1990), Eesti Vabariigi Riigivapi teenetemärk (III klass; 1996), Eesti Muusikanõukogu 2012. aasta interpretatsioonipremia, Eesti Vabariigi riiklik kultuuri elutööpreemia (2017), Gramophone'i elutööpreemia (2018) ja Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali elutööpreemia (2020). Ta on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Göteborgi ülikooli, Aberdeeni ülikooli, Detroiti Wayne State University, Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia ja Michigani ülikooli audoktor, samuti esimene Tallinna Vapimärgi ordeni kavaler, Michigani osariigi ning Göteborgi linna aukodanik jne. Neeme Järvi kuulub ka 1999. aastal valitud 20. sajandi Eesti saja suurkuju hulka.

Neeme Järvi lõpetas 1955. aastal Tallinna muusikakooli koorijuhtimise ja löökpillide erialal Helvi Voore ja Kristjan Vestre juhendamisel, 1960. aastal Leningradi konservatooriumi sümfooniaorkestri- ja ooperidirigeerimise erialal professor Nikolai Rabinovitši klassis ning 1966. aastal samas ka aspirantuuri Jevgeni Mravinski ja Nikolai Rabinovitši juhendamisel. 1971. aastal võitis Järvi I preemia Roomas Accademia Nazionale di Santa Cecilia VI rahvusvahelisel dirigentide konkursil.

1960—1963 oli Neeme Järvi Eesti Raadio SO dirigent, 1963—1979 peadirigent, 1963—1975 oli ta ühtlasi Estonia teatri peadirigent. Ta juhatas kõiki olulisemaid Leningradi ja Moskva sümfooniaorkestreid, käies nendega ka välisturneedel, juba 1960. aastate teises pooles ka Londoni orkestreid jpt, 1979. aastal debüteeris ta New Yorgi Metropolitan Operas.

Aastal 1980 emigreerus Neeme Järvi koos perega Ameerika Ühendriikidesse. 1981—2004 oli ta Göteborgi SO peadirigent (praegu emeriitpeadirigent), 1984—1988 Royal Scottish National Orchestra peadirigent (aastast 1990 selle audirigent), 1990—2005 Detroiti SO muusikadirektor (aastast 2005 emeriitmuusikadirektor), 2005—2008 New Jersey SO muusikadirektor (praegu audirigent), 2005—2012 Haagi Residentie-orkestri peadirigent (praegu emeriitpeadirigent), 2010—2020 taas ERSO kunstiline juht ja peadirigent (praegu eluaegne aupeadirigent), 2012—2015 Orchestre de la Suisse Romande'i kunstiline juht ja peadirigent. 1982—1985 oli ta Birminghami SO ja aastast 1995 Jaapani Filharmoonia Orkestri esimene külalisdirigent. Alates 2000. aastast toimuvad Eestis Neeme Järvi rahvusvahelised dirigentide meistrikursused, millest on välja kasvanud Järvi Akadeemia.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 97. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi. ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Möödunud hooajal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. Samuti toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värскеimad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärase koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

Soodsaima
elamuse
tagab
sarjapilet!

erso.ee/sarjad

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 8. ja 9. septembril 2023:

I VIIUL

Triin Ruubel
Marge Uus
Kristiina Aimla
Elisabeth Härmand
Kätlin Ivask
Nina Kawaguchi
Kirti-Kai Loorand
Astrid Muhel
Hanna-Liis Nahkur
Tõnis Pajupuu
Piret Sandberg
Kaiu Talve
Andrus Tork
Tarmo Truuväärt
Triin Veissmann

II VIIUL

Kaido Välja
Kadi Vilu
Kristel Kiik
Triin Krigul
Miina Laanesaar
Egert Leinsaar
Maiu Mägi
Kristjan Nõlvak
Mari-Katrina Suss
Marlis Timpmann
Maaren Vihermäe
Annelize Vlasenko
Laura Klesment

VIOOLA

Rain Vilu
Liina Žigurs
Helena Altmanis
Mall Help
Kaja Kihō
Sandra Klimaitė
Mairit Mitt-Bronikowska
Martti Mägi
Liisi Rusnak
Karin Sarv

TŠELLO

Indrek Leivategija
Villu Vihermäe
Riina Erin
Tõnu Jõesaar
Andres Alexander
Metspalu

Levi-Danel Mägila
Margus Uus
Maris Vallsalu

KONTRABASS

Mati Lukk
Regina Udod
Janel Altröff
Imre Eenma
Madis Jürgens
Xiaonan Nie
Indrek Pajus
Ants Önnis

HARF

Sara D'Amico
Kaisa Helena Žigurs

FLÖÖT

Mihkel Peäske
Mari-Liis Vind
Linda Vood
Janika Lentsius
Anete Peäske
Heili Rosin-Leivategija

OBOE

Guido Gualandi
Aleksander Hännikäinen
Heli Ernits
Tõnis Traksmann
Pijus Paškevičius

KLARNET

Soo-Young Lee
José Carlos Domínguez
Almela
Taavi Orro
Meelis Vind
Aino Raatikainen
Helena Tuuling

FAGOTT

Peeter Sarapuu
Jakob Peäske
Kristjan Kungla
Kaido Suss
Francesco Pio Russo

METSASARV

Ye Pan
Mattias Vihmann

Kalmer Kiik
Kalle Koppel
Tõnu Künnapas
Artur Reinpöld
Zhao Hang Hu
Kalervo Olavi Kulmala
Kairi Sosi

TROMPET

Indrek Vau
Erki Möller
István Baráth
Ivar Tillemann

TROMPET (saalis)

Karl Kivi
Mehis Martin Ots
Chris Sommer
Villem Süvari

TROMBOON

Andres Kontus
Peeter Margus
Väino Põllu
Johannes Kiik

TROMBOON (saalis)

Daniel Hinno
Hendrik-Jaak Sepp
Toomas Vana

TUUBA

Madis Vilgats

TIMPANID

Maarja Nuut
Lauri Metsvahi

LÖÖKPILLID

Kaspar Eisel
Vambola Krigul
Lauri Metsvahi
Terje Terasmaa

KLAVER

Jakob Teppo

TŠELESTA

Kärt Ruubel

OREL

Piret Aidulo

MANDOLIIN

Madis Jürgens
Ants Önnis

SA ERSO juhatuse liige

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mäenedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja müügijuht

Kaire Taberland

Maine- ja kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Mariell Aren

Disainer

Norman Orro

Personalijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

Egert Leinsaar

Lavameistrid

Jüri Korjus

Heikki Zvorovski

KUTSUME KUULAMA

HOOAJA AVAKONTSERT

N, 14. SEPTEMBER KELL 13 (SÜMFOONILINE LÕUNA)

R, 15. SEPTEMBER KELL 18 (EELKONTSERT) JA KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Tõnu Kõrvits. „Tuultele“ (esiettekanne)

Ludwig van Beethoven. Viilikontsert D–duur, op. 61

Wolfgang Amadeus Mozart. Sümfoonia nr 41 C–duur, KV 551

HANS CHRISTIAN AAVIK viiul, ERSO, dirigent OLARI ELTS

Mahleri teine

R, 22. SEPTEMBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

L, 23. SEPTEMBER KELL 19, PÄRNU KONTSERDIMAJA

Gustav Mahler. Sümfoonia nr 2 c–moll („Ülestõusmine“)

MIRJAM MESAK sopran, TUURI DEDE metsosopran, segakoor LATVIJA,
ERSO, dirigent NEEME JÄRVI

Festival Tubin

N, 28. SEPTEMBER KELL 19, VANEMUISE KONTSERDIMAJA

R, 29. SEPTEMBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Arvo Pärt. Sümfoonia nr 1

Sergei Rahmaninov. „Rapsoodia Paganini teemale“, op. 43

Eduard Tubin. Sümfoonia nr 8

MIRJAM MESAK sopran, TUURI DEDE metsosopran, segakoor LATVIJA,
ERSO, dirigent NEEME JÄRVI

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV